

Byla C-352/20

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį santrauka

Gavimo data:

2020 m. liepos 31 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Kúria (Aukščiausiasis Teismas, Vengrija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. liepos 2 d.

Ieškovė ir kasatorė:

HOLD Alapkezelő Befektetői Alapkezelő Zrt.

Atsakovė ir kita kasacinio proceso šalis:

Magyar Nemzeti Bank

Pagrindinės bylos dalykas

Kasacinis skundas dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo, kuriuo buvo atmestas ieškinys dėl kai kurių priežiūros institucijos *Magyar Nemzeti Bank* nutarime pateiktų vertinimų panaikinimo.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Kolektyvinio investavimo į perleidžiamus vertybinius popierius subjektai – Atlyginimų politika ir praktika – Dividendai, paskirstyti valdybos nariams, portfelio valdytojams ir investicijų direktoriams – šių subjektų darbuotojams, kurie tuo pačiu yra ir akcininkai – Dividendai, kurie gali paskatinti prisiimti galimai su investicinio subjekto valdomų valdymo fondų (kaip fondų valdytojo) rizikos pobūdžiu ir investuotojų interesais nesuderinamą riziką.

Teisinis pagrindas: SESV 267 straipsnis.

Prejudiciniai klausimai

Ar investicinių fondų valdytojų atlyginimo mokėjimo tvarka taikoma dividendams, paskirstytiems [aptariamiems vadovams]

- a) tiesiogiai, kaip privilegijuotųjų akcijų, suteikiančių pirmumo teisę gauti dividendus iš investicinių fondų valdytojo, savininkams ir
- b) per [aptariamiems vadovams] priklausančias vienanares akcines bendroves, kaip pirmumo teisę gauti dividendus iš šio fondo valdytojo suteikiančių privilegijuotųjų akcijų savininkams?

Svarbios Sąjungos teisės nuostatos

- 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/65/EB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su kolektyvinio investavimo į perleidžiamus vertybinius popierius subjektais (KIPVPS), derinimo (OL L 302, 2009, p. 32), 14a ir 14b straipsniai.
- 14 straipsnis skirtas elgesio taisyklėms, kurias turi nustatyti valstybės narės ir kurias visais atvejais privalo vykdyti toje valstybėje narėje leidimą turinčios valdymo įmonės. Valstybės narės turi užtikrinti, kad valdymo įmonės laikytųsi šiose nuostatose nustatytų įpareigojimų. 14a straipsnyje nustatomas valdymo įmonių atlyginimų politikos ir praktikos tikslas. 14b straipsnyje išvardijami valdymo įmonėms privalomi atlyginimų politikos nustatymo principai.
- 2011 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/61/ES dėl alternatyvaus investavimo fondų valdytojų, kuria iš dalies keičiami direktyvos 2003/41/EB ir 2009/65/EB bei reglamentai (EB) Nr. 1060/2009 ir (ES) Nr. 1095/2010 (OL L 174, 2011, p. 1), 28 konstatuojamoji dalis, 13 straipsnio 1 dalis ir II priedo 1 ir 2 punktai.
- Šiose nuostatose nustatomi principai, skirti alternatyvių investicinių fondų valdytojų sukurtai ir taikomai atlyginimų politikai reglamentuoti. Principų sąrašas iš esmės sutampa su Direktyvos 2009/65 14b straipsnyje pateiktu sąrašu.
- 2016 m. balandžio 25 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2017/565, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/65/ES papildoma nuostatomis dėl investicinių įmonių organizacinių reikalavimų bei veiklos sąlygų ir toje direktyvoje apibrėžtų terminų (OL L 87, 2017, p. 1), 2 straipsnio 5 dalis.
- Šioje nuostatoje patikslinta sąvoka „atlyginimas“, kaip tai suprantama pagal šį reglamentą.

- Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijos pagal 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (ES) Nr. 1095/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija) ir iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB bei panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/77/EB (OL L 331, 2010, p. 84), 16 straipsnį patvirtintų gairių II.5 punktas.
- Šioje nuostatoje taip pat apibrėžiama „atlyginimo“ sąvoka.

Svarbios nacionalinės teisės nuostatos

- *A kollektív befektetési formákról és kezelőkről, valamint egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2014. évi XVI. törvény* (2014 m. Įstatymas Nr. XVI dėl kolektyvinio investavimo formų ir investicijų valdytojų bei tam tikrų finansinių įstatymų pakeitimo; toliau – 2014 m. įstatymas Nr. XVI) 33 straipsnis ir 13 priedas.
- Šios nuostatos reglamentuoja alternatyvių investicinių fondų valdytojams privalomus atlyginimų politikos nustatymo ir taikymo principus. 13 priede pateikiamas sąrašas iš esmės sutampa su Direktyvos 2009/65 14b straipsnyje ir Direktyvos 2011/61 II priede pateiktu sąrašu. Kalbėdamas apie 13 priedą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atskirai cituoja iki 2016 m. kovo 18 d. galiojusias ir nuo tos datos galiojančias nuostatas.
- *A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény* (2013 m. įstatymas Nr. V dėl Civilinio kodekso patvirtinimo; toliau – Civilinis kodeksas) 3:230, 3:231 ir 3:253 straipsniai.
- Šiomis nuostatomis reglamentuojamos privilegijuotosios akcijos, pirmumo teisę gauti dividendus suteikiančios privilegijuotosios akcijos ir akcininkų lygybė.
- MNB rekomendacijos Nr. 3/2017 (II.9) dėl atlyginimų politikos įgyvendinimo 11 punktas.
- Ši nuostata reglamentuoja privalomas atlyginimų politikos nustatymo sąlygas tuo atveju, kai atitinkamų įstaigų, kuriose taikoma atlyginimų politika, darbuotojai taip pat valdo šios įstaigos arba vienos jos patronuojamųjų įmonių kontrolinį akcijų paketą.
- MNB rekomendacija Nr. 4/2018 (I.16) rekomendacijos dėl alternatyvių investicinių fondų valdytojų taikomos atlyginimų politikos 8 punktas.
- Remiantis šia nuostata, rekomendacijoje įtvirtintos taisyklės taikomos dividendams ar kitiems mokėjimams, prilygintiems alternatyvių investicinių fondų savininkui mokamiems dividendams, jeigu tokiais mokėjimais praktiškai apeinamos atitinkamos atlyginimų nuostatos.

Trumpas bylos aplinkybių ir proceso pristatymas

- 1 Ieškovė pagrindinėje byloje *HOLD Alapkezelő Befektetési Alapkezelő Zrt.* (toliau – Fondų valdytoja) yra alternatyvių investicinių fondų ir kolektyvinio investavimo į perleidžiamus vertybinius popierius formų valdymo įmonė. Ši bendrovė vykdo šią nuolatinę ekonominę veiklą pagal atsakovės pagrindinėje byloje *Magyar Nemzeti Bank* (Vengrijos nacionalinis bankas, toliau – MNB) išduotą leidimą.
- 2 2014 m. kovo 20 d., o vėliau – 2017 m. liepos 19 d. Fondų valdytoja nustatė tam tikroms savo darbuotojų kategorijoms taikomą atlyginimų politiką.
- 3 Šiai kategorijai priskiriami keturi aukšto rango vadovai (toliau – aptariami vadovai); pirmasis yra generalinis direktorius (valdybos narys), antrasis – portfelio valdytojas, trečiasis – investicijų direktorius (valdybos narys), o ketvirtasis – taip pat portfelio valdytoju (valdybos narys). Jie visi yra Fondo valdytojos darbuotojai.
- 4 Aptariami vadovai yra ne tik Fondų valdytojos darbuotojai, bet ir jos akcininkai. Jie Fondo valdytojos veikloje dalyvauja tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai. Pirma, portfelio valdytojui, investicijų direktoriui (valdybos nariui) ir portfelio valdytojui (valdybos nariui) tiesiogiai priklauso pirmumo teisę gauti dividendus suteikiančios Fondo valdytojos privilegijuotosios akcijos. Antra, portfelio valdytojas (valdybos narys) ir generalinis direktorius (valdybos narys) yra vieninteliai akcinių bendrovių, kurių akcijos nėra platinamos viešai (akcijų biržoje) ir kurioms priklauso pirmumo teisę gauti dividendus suteikiančios Fondo valdytojos privilegijuotosios akcijos, nariai.
- 5 Fondo valdytoja kasmet už 2015–2018 finansinių metų veiklos rezultatus (atskaicius mokesčius) aptariamiesiems vadovams ir minėtoms vienanarėms akcinėms bendrovėms mokėjo dividendus.
- 6 2016 m. sausio 1 d. MNB, kaip priežiūros institucija, pradėjo Fondų valdytojos patikrinimą. Atlikęs šį patikrinimą, 2019 m. balandžio 11 d. MNB priėmė nutarimą (toliau – MNB nutarimas), kuriuo Fondo valdytoja buvo įpareigota laipsniškai, bet ne vėliau kaip per devyniasdešimt dienų nuo nutarimo gavimo dienos savo veikloje imtis reikiamų priemonių atlyginimų politikos ir praktikos atitikčiai užtikrinti. MNB, vykdydamas priežiūros veiklą, taip pat nustatė kitas priemones ir Fondo valdytojai skyrė baudą.
- 7 Fondo valdytoja MNB nutarimą apskundė administracinės teisenos tvarka. Skunde ieškovė prašė kai kurias tame nutarime pateiktas išvadas pripažinti negaliojančiomis ir įpareigoti MNB pradėti naują procedūrą.
- 8 Pirmosios instancijos teismas Fondo valdytojos skundą atmetė. Fondų valdytoja šį sprendimą kasaciniu skundu apskundė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, o šis pateikė Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 9 MNB teigia, kad dėl Fondų valdytojos aptariamais vadovams tiesiogiai ar netiesiogiai išmokamų dividendų šie vadovai galėjo būti suinteresuoti trumpalaikiu Fondo valdytojos pelnu, todėl tuo tikslu galėjo priimti su Fondo valdytojos valdomų fondų rizikos pobūdžiu, Fondo valdytojos valdymo taisyklėmis ir dalyvių interesais nesuderinamą riziką. MNB mano, kad paskirstydama dividendus Fondų valdytoja apėjo su grąža susieto atlyginimo mokėjimo nuostatas ir pažeidė 2014 m. įstatymo Nr. XVI nuostatas.
- 10 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, MNB nusprendė: neturi reikšmės tai, kad Fondų valdytoja disponavo didesnėmis nuosavomis lėšomis, nei reikalaujama pagal teisės aktus, kad aptariamie vadovai savo akcijas įgijo dar prieš įsigaliojant 2014 m. įstatymui Nr. XVI ir kad šie vadovai, Fondų valdytojos savininkai, buvo suinteresuoti gerais Fondų valdytojos veiklos rezultatais ir ilguoju laikotarpiu. MNB teigimu, paskirstant dividendus, taikomas tiek Civilinis kodeksas, tiek 2014 m. įstatymas Nr. XVI, o MNB nutarimas taip pat atitinka 2009 m. balandžio 30 d. Komisijos rekomendaciją 2009/384/EB dėl finansinių paslaugų sektoriaus atlyginimų nustatymo politikos (OL L 120, 2009, p. 22).
- 11 Fondų valdytoja tvirtina, kad MNB nutarimas visų pirma yra neteisėtas, nes aptariamais vadovams paskirstyti dividendai nelaikomi „kintamu atlyginimu“, todėl atlyginimų politika jiems netaikoma. Ji mano, kad remiantis minėtais Sąjungos teisės aktais ir nacionalinės teisės nuostatomis, „kintamam atlyginimui“ priskirtinos darbuotojui už jo darbinę veiklą sumokėtos sumos, atsižvelgiant į darbuotojo veiklos rezultatus. Tačiau aptariamais vadovams dividendai buvo išmokėti kaip akcininkams, neatsižvelgiant į jų veiklos rezultatus pagal darbo santykius. Fondų valdytoja laikosi nuomonės, kad MNB nutarimas taip pat yra diskriminacinis, nes pažeidžia Civilinio kodekso nuostatas dėl akcininkų lygybės. Ši šalis taip pat mano, kad MNB nutarimu į atlyginimų politikos taikymo sritį aptariamų vadovų vienanarės akcinės bendrovės buvo įtrauktos neteisėtai, nors šios akcinės bendrovės yra nuo jų savininkų nepriklausomi juridiniai asmenys. Kaip matyti iš įmonių balanso, šioms akcinėms bendrovėms paskirstyti dividendai nėra susiję su aptariamais vadovams už minėtas įmones paskirstytais dividendais. Be to, Fondų valdytojos manymu, teiginys, jog aptariamais vadovams paskirstyti dividendai gali juos paskatinti siekti trumpalaikio pelno yra subjektyvus.
- 12 Pirmosios instancijos teismo nuomone, nors dividendai formaliai ir nėra paskirstomi atsižvelgiant į darbinę veiklą ir jos rezultatus, dėl savo realaus poveikio jie laikytini atlyginimo dalimi. To teismo manymu, dividendai yra alternatyvi atlyginimo išraiška, kuria aptariamie vadovai neabejotinai skatinami siekti trumpalaikio pelno, priimti su investuotojų interesais nesuderinamą riziką ir apeiti atlyginimų politikos principus.
- 13 Be to, Fondo valdytoja neužtikrino aptariamais vadovams mokamo fiksuoto atlyginimo ir jiems paskirstytų dividendų pusiausvyros. Taigi nors jiems buvo

nustatytas fiksuotas kelių milijonų forintų metinis atlyginimas, papildomai jiems buvo skirta keli šimtai milijonų forintų dividendų. Dėl šios priežasties, atsižvelgiant į valdomų investicinių fondų veiklos laikotarpį ir investicinių fondų investicinių vienetų amortizaciją, mažiausiai 40 % dividendų mokėjimą teko atidėti bent trejiems metams

- 14 Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad vienanarėms akcinėms bendrovėms paskirstyti dividendai taip pat atnešė finansinę naudą aptariamiems vadovams. Todėl tai, kad šie vadovai vėliau priėmė sprendimą paskirstyti dividendus vienanarėms akcinėms bendrovėms, niekaip nepaveikia aplinkybės, kad pirmiau išdėstyti argumentai taip pat taikomi šiems dividendams.
- 15 Fondų valdytojos kasaciniame skunde teigiama, kad pirmosios instancijos teismas klaidingai jai taikė teisės aktų nuostatas, kurios iš tiesų reglamentuoja investicinių fondų veiklą. Šiame skunde tvirtinama, kad dividendai nėra kintamo atlyginimo dalis, nes teisė juos gauti nepriklauso nuo aptariamų vadovų veiklos rezultatų. Fondų valdytoja teigia, kad nei MNB, nei pirmosios instancijos teismas nenustatė atlyginimų politikos principų pažeidimų. Fondų valdytoja taip pat nesutinka su tuo, kad dividendai buvo paskirstyti ne tik įgyvendinant iš akcijų kildintinas teises, bet ir siekiant atlyginti aptariamiems vadovams už jų darbą.
- 16 MNB prašo pirmosios instancijos teismo sprendimą palikti nepakeistą. Jis pabrėžia, kad Fondo valdytojos paskirstyti dividendai išimties tvarka gali sudaryti atlyginimo dalį.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi nustatyti, ar aptariamų vadovų tiesiogiai ir netiesiogiai per jiems priklausančias akcines bendroves gaunami dividendai patenka į atlyginimų politikos taikymo sritį.
- 18 Aptariamieji vadovai yra ne tik Fondo valdytojos darbuotojai, bet tuo pačiu ir jos savininkai. Ši aplinkybė yra svarbi nustatant atlyginimus, nes aptariamieji vadovai, tuo pačiu ir akcininkai, gali priimti sprendimus, kuriais nustatomi Fondo valdytojos ekonominės veiklos rezultatai, taigi ir už akcijas vėliau paskirstomi dividendai, tačiau kartu šie vadovai, tuo pačiu ir Fondų valdytojos darbuotojai, pagal pareigas dalyvauja nustatant ir prižiūrint Fondo valdytojos atlyginimų politiką. Atsižvelgiant į šią „dvejopą“ aptariamų vadovų teisinę padėtį, kyla klausimas, ar šių vadovų darbo santykių pagrindu gautos sumos, ir jų tiesiogiai bei netiesiogiai, kaip akcininkų, gautos sumos turi būti vertinamos laikantis atlyginimų politikos principų.
- 19 Atlyginimų politikos teisės aktai buvo priimti pirmiausia vadovaujantis darbuotojams darbo santykių teikiama ekonomine nauda. Direktyvos 2011/61 28 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad nuostatomis dėl atlyginimų nustatymo neturėtų būti daromas poveikis, be kita ko, akcininkų teises ir dalyvavimą nustatantiems teisės aktams. Komisija laikėsi nuomonės, kad „atlyginimo“ sąvoką

būtina apibrėžti Deleguotajame reglamente 2017/565 (žr. 40 konstatuojamąją dalį).

- 20 Dėl Vengrijos teisės, 2014 m. įstatyme Nr. XVI nepateikiama atlyginimo apibrėžtis, todėl *a javadalmazási politikának a hitelintézet és a befektetési vállalkozás mérete, tevékenységének jellege, köre és jogi formájából eredő sajátossága figyelembevételével történő alkalmazásáról szóló 131/2011. (VII. 18 Korm. rendelet* (2011 m. liepos 18 d. Vyriausybės nutarimas Nr. 131 dėl atlyginimų politikos taikymo, atsižvelgiant į veiklos apimtį, pobūdį ir turinį bei kredito įstaigų ir investicinių įmonių teisinės formos ypatybes) Fondų valdytojai netaikomas.
- 21 Deleguotajame reglamente 2017/565 ir Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijos gairėse pateiktos apibrėžtys nėra pakankamai aiškios, kad būtų galima nustatyti, ar aptariamies vadovams tiesiogiai ar netiesiogiai, ne jų darbo santykių, o Fondo valdytojos akcijų valdymo pagrindu, mokami dividendai laikytini ekonomine nauda, kuriai taikoma atlyginimų politika.
- 22 Kadangi 2014 m. įstatymo Nr. XVI 13 priedas atitinka Direktyvą 2009/65 ir Direktyvą 2011/61, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad jo nagrinėjamoje byloje būtina išaiškinti nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodytas Sąjungos teisės nuostatas.